

של שעייר (74) ואם היה מעורב בדם השעייר, מים בכמות של דם הפר, לא היה בתערובת מראה דם, ואף על פי כן לא אומרים שדם השעייר בטל בדם הפר, שהרי הכתוב קוראו "דם השעייר", אפילו כשהוא בתערובת עם דם הפר.

רבנן שאומרים דם קדשים שנתערב בדם חולין בטל היכן שאין בהם מראה דם, סברי: מכאן מפקוק זה יש ללמוד, לכל העולין על כב-ב גבי המזבח שנתערבו זה בזה שאין מבטלין זה את זה, (75) כמו דם הפר והשעייר ששניהם

בדינם להיתר וכדומה, אינם מבטלים זה את זה מן התורה, ומשום דרבנן גם כן מודים לרבי יהודה בעיקר הדבר דמין במינו אינו בטל, אלא שרבנן סוברים שהגדרת המינים נקבעת לפי דיני ההיתר והאיסור, ושני דברים השווים במינם וחלוקים בדינם, כמו היתר ואיסור ממין אחד, הרי הם חשובים כשני מינים, ועל כן מבטלים הם זה את זה, אבל היתר בהיתר הרי הם כמין אחד ואינם מבטלים. והפרי מגדים [פתיחה להלכות תערובות ב א] הביין בדעת הר"ן שדוקא אם הם גם כן מין אחד, אבל כשהם מינים שונים, מן התורה מבטלים הם זה את זה, ורק מדרבנן החמירו שלא יבטלו, עיי"ש, ולכן תמה על זה ממה שמבואר בהמשך דברי הגמרא, דלרבנן אין עולין מבטלין זה את זה אפילו כשאינם ממין אחד. [ואולי היה אפשר לפרש בדברי הר"ן, שלרבנן עיקר הגדרת המינים תלוי רק בדינים, והיתר בהיתר אין מתבטל מן התורה אפילו כשהם משני מינים, ורק לענין דבר שיש לו מתירין אמר הר"ן שהוא חומרא מדרבנן, עיי"ש וצ"ע]. אולם הפרי מגדים שם כתב שמדברי רש"י נראה שהדין דעולין אין מבטלין נאמר רק בעולין על המזבח בלבד, [ואולי כוונתו לדברי רש"י כג ב ד"ה עולין הוא], ושלא כדעת הר"ן.

וכתב דנפקא מינה לענין חלב חיה [כלומר שנחלב מבהמה חיה], שנתערב ברוב של חלב שחוטה שאסור עם בשר רק מדרבנן, שלדעת הר"ן לא יהיה בטל ואם יבשלו התערובת עם בשר יהיה אסור הכל בהנאה, שהרי חלב בפני

74. התוס' מבארים שאמנם ניכר קצת מראית דמו של השעייר בדם הפר [אילו היה מים], מכל מקום אין די באדמומית כל שהו, אלא צריך שיהיה מראית דם ממש, ואז אינו בטל.

עוד הקשו התוס' והרי למדנו במשנה ביומא שהיה הכהן גדול מערה דמו של פר לתוך של השעייר, ואם כן אדרבה היה צריך דם הפר להיות בטל, שהרי קמא קמא בטיל, שבתחילת השפיכה היה מעט מדם הפר בתוך של השעייר ולא היה ניכר בו, ושוב אינו חוזר וניעור, ואפילו אם נסבור בעלמא שהוא חוזר וניעור, מכל מקום כאן הלא כבר נדחה שעה אחת מזריקה, ותירצו שמאחר והיה מערה בשפיכה גדולה הרבה יחד, ממילא לא שייך בזה קמא קמא בטיל ודין דיחוי. והגר"ז [טומאת צרעת יא א] כתב שמדברי תוס' אלו מוכח שהבינו שהנידון של הביטול לענין דם שעייר הוא, שמאחר והוא בטל, אין מתקיים דין מתן דם השעייר, שהרי נתבטל דין דם שעייר ממנו. אולם הביא שמדברי הגרע"ק איגר בגליון הש"ס [סוטה טז ב] מוכח שהביין שאמנם ודאי שיתקיימו דין המתנות, מאחר שכך היא מצות הנתינה לערבן וליתן משניהם יחד, אולם הנידון הוא על לשון התורה שנקרא "דם השעייר", אף על גב שבעלמא היה צריך להיות בטל בדם הפר, ולפי זה ודאי לא קשה שנאמר דיחוי, מאחר ומעולם לא נפסל לזריקה, ועתה הרי ודאי שם "דם פר" עליו.

75. הר"ן [נדרים נב א] מבאר שאין זה דין הנאמר רק בעולין, אלא כל שני דברים השווים

רבי יהודה?

ומשנינן: **אי אשמעינן** אם התורה היתה אומרת את הדין הזה שאין ביטול, על מציאות כזאת שהתערוכת היא רק מין **במינו**, ולא **אשמעינן** ולא היתה מדברת על מציאות שהתערוכת היא של שני דברים ה"עולין" על גבי המזבח, הייתי אומר **כדקא אמרת** שיש ללמוד מכאן שמין במינו אינו בטל, **השתא דאשמעינן** שהפסוק מדבר באופן שהתערוכת היא בדברים **שעולין** על גבי המזבח, אמרינן הטעם שאין זה בטל, הוא **משום ד"עולין"** לא מבטלים אחד את חבירו!

עולין הם למזבח ואינם מבטלים זה את זה! אבל כשנתערב דם קדשים בדם חולין שאינו עולה למזבח, מבטלין החולין את הקדשים.

ורבי יהודה סבר: מכאן למין שנתערב במינו שאינו בטל! (76) שזה הטעם שדם השעיר לא בטל בדם הפר, ולכן גם כשהתערב דם מועט של קדשים בדם מרובה של חולין, לא מתבטל דם הקדשים בדם החולין, משום שמין במינו הוא (77).

והוינן בה: **ורבנן דסברי מכאן לעולין שאין מבטלין זה את זה** מנין להם לדרוש כך, **ודלמא** אולי מה שלא בטל דם השעיר בדם הפר הוא **משום דמין במינו הוא** כמו שסובר

עצמו היתר הוא, כל זמן שלא נתבשל עם בשר, אבל לרש"י יהיה בזה ביטול.

לא מועיל הביטול, מה שאין כן לענין מגע שכל נגיעה היא נגיעה בפני עצמה, ועל זה כתב הר"י קורקוס שזהו דוקא לענין יבש, אבל בתערוכת דלח יועיל הביטול גם לענין משא, ומבארים בזה כנ"ל, שבביטול הלח נאמר ביטול של דיני המיעוט אצל הרוב, וע"כ פרחא לה הטומאה לגמרי, ולכן לענין מין במינו יש גם כן חילוק בין יבש ללח, שאמנם יש סברא לומר שהמין מחזק את מינו ואינו מבטלו, וכמו שכתב הר"ן שם, מכל מקום זהו דוקא לענין ביטול הלח, שהוא מבטל את דיני המיעוט, וכיון שהוא ממינו אינו יכול לפעול ביטול דיניו, אבל ביבש מאחר שדיני המיעוט לא נפקעו, וכל עיקר הביטול הוא רק שאנו דנים בו שהוא מהרוב דהיתר, בזה לא איכפת לן במה שהוא מינו, ועיין בקובץ הערות [ס] שכתב כעין זה.

76. התוס' הביאו שר"ת בתחילה היה סבור לומר שכל דין זה נאמר דוקא בלח, אבל ביבש מודה ר"י דבטל, ושוב חזר בו מפירוש זה, אולם התוס' בזבחים [עז ב ד"ה הא] כתבו בפשיטות חילוק זה שבין לח ליבש, והוסיפו עוד דהוא הדין בעולין לרבנן, שביבש יהיה בטל, וביאור הדבר הוא, שבאמת גדר ביטול דלח הוא שונה משל יבש, שביבש יסוד הביטול הוא שעל כל חתיכה מהתערוכת אנו דנים שהיא מהרוב של היתר, ועל ידי כך אנו מתירים את כל החתיכות, אבל בלח מאחר שהכל מעורב יחדיו אין שייך לומר שעל כל חלק דנים שהוא מהרוב דהיתר, שהרי בכל משהו ומשהו יש גם מהאיסור, ועל כרחך שגדר הביטול הוא שהמיעוט מקבל את דיני הרוב ונהיה כמותו, וידוע מה שהביא הכסף משנה [אבות הטומאות א יז] בשם הר"י קורקוס, שהגם שמחלקים בגמרא בכורות [כג] לענין ביטול חתיכת נבילה בשחוטות בין טומאת מגע לטומאת משא, שלענין משא כשנושא הכל יחד

77. בעבודה זרה [סו] נחלקו אב"י ורבא אם הולכים בהגדרת המינים אחר הטעם של האוכל או אחר שמו, ונפקא מינה לענין יין חדש שנתערב בענבים, שלאב"י הרי זה מין במינו מכיון ששונים בטעמם, ולרבא זה נחשב מין

ומסקינן: קשיא:

תנן: רבי יהודה אומר: נתערב הקומץ של מנחת נדבה במנחת כהן משיח ובמנחת נסכים הרי התערובת כולה פסולה, שזו בלילתה עבה וזו בלילתה רכה, והן בולעות זו מזו, ונפסל הקומץ משום ריבה שמנה, והמנחות נפסלו משום חיסר שמנה.

והוינן בה: וכי בולעות זו מזו מה הוי? מה איכפת לי שהן בולעות, הרי השמן של המנחות הנבלע בקומץ אינו בטל בשמן של הקומץ, שהרי מין במינו הוא ומין במינו אינו בטל לרבי יהודה, ואם כן יש לומר שהשמן העודף הנמצא בתוך הקומץ כאילו עדיין הוא קיים במנחת הנסכים הנמצאת בתוך התערובת, וממילא לא הוי הקומץ "ריבה שמנה" ולא המנחות "חיסר שמנה"?

ומשנינן: אמר רבא: קסבר רבי יהודה: כל כג-א שהוא תערובת של מין במינו וגם דבר אחר, שאינו מינו מעורב בו, אומרים — פלג את מינו כמי שאינו, ושאינו מינו המעורב עמו רבה עליו ומבטלו: (78) וכן הוא אצלנו, השמן אמנם אינו מבטל את השמן מחמת שהוא מינו, אבל הסולת של הקומץ מבטלת את השמן שנבלע בה ממנחת הנסכים. ומעתה אין לומר ששמן זה עדיין הוא קיים במנחת הנסכים, אלא לקומץ הוא שייך, והוי ליה "ריבה שמנה" לגבי הקומץ, ו"חיסר

ומקשינן: ודלמא אולי לא אומרים שלא יבטלו זה את זה עד דאיכא גם מין במינו וגם עולין, כלומר, נלמד מהפסוק שצריך שני תנאים כדי שלא יתבטל, גם ששניהם עולים, וגם שיהיו מין במינו, שהרי הפסוק מדבר בדם הפר והשעיר שהם גם מין במינו וגם עולין, ומנין שעולין לבד אינם מבטלין זה את זה?

ומסקינן: קשיא:

ותו הוינן בה: רבי יהודה דסבר מכאן למין במינו שאינו בטל: מנין לו לדרוש כך ודלמא אולי מה שלא בטל דם השעיר בדם הפר, הוא משום דעולין הוא וכמו שסוברים רבנן?

ומשנינן: אי אשמעינן אם התורה היתה אומרת את הדין שאין ביטול, על מציאות כזאת שהתערובת היא רק ששניהם עולין, ואינם מין אחד אלא מין בשאינו מינו, היינו למדין לעולין שאין מבטלין זה את זה בדקאמרת, השתא דאשמעינן שהפסוק מדבר באופן שהתערובת היא במין במינו אמרינן הטעם שאין זה בטל, הוא משום דמין במינו הוא:

ומקשינן: ודלמא עד דאיכא שניהם — מין במינו ועולין [וכמו שהקשינו לפי רבנן]?

78. החזו"א [כט ו] מבאר שבלא חידוש זה ד"סלק את מינו", היינו אומרים שמצא מין את מינו ונעשו חטיבה אחת, ועל כן אין די לבטל [על ידי האינו מינו] רק את המינו דאיסור, אלא צריך לבטל את שניהן, כלומר להצריך ס' באינו מינו נגד כל המינו, אולם כל זה הוא בשאר

בשאינו מינו מכיון שחלוקים בשמם, ורש"י בחולין [קט א] מפרש שמחלוקת אביי ורבא הוא לפי רבי יהודה, ולכן פסק כמותו, ועיין תוס' חולין [צז א] שנחלקו עליו, ומפרשים שמחלוקתם לענין טבל ויין נסך שאוסרים במשהו במינם.